

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 213/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **FLOW-RMT s. r. o. Prešov**, Športová 7, Prešov, IČO 36 482 650, zastúpenej JUDr. Milanom Szöllóssym, advokátom, Mlynská 28, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 28 Cb 45/2016 zo 7. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. apríla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka sa podanou žalobou proti žalovanému – spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group (ďalej len „žalovaný“), domáhala zaplatenia poistného plnenia v sume 4 478,73 eur s príslušenstvom z titulu poistného plnenia na základe poistnej zmluvy uzatvorenej so žalovaným. Konanie sa viedlo na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 28 Cb 45/2016.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 28 Cb 45/2016/2013 z 11. januára 2018 žalobe, čo sa týka sumy 2 955,15 eur s príslušenstvom, vyhovel a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Sťažovateľke proti žalovanému priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 30 %.

4. Následne okresný súd uznesením č. k. 28 Cb 45/2016 z 3. januára 2020 v spojení s uznesením č. k. 28 Cb 45/2016 zo 7. februára 2022 priznal sťažovateľke náhradu trov konania v rozsahu 1 309,52 eur, ktorá nezahrňala náhradu trov konania spočívajúcu v náhrade za stratu času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) za čas právneho zástupcu sťažovateľky strávený cestou na pojednávania z dôvodu, že na pojednávaniach sa nezúčastnil sám advokát, ale advokátsky koncipient.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka poukazuje na to, že k porušeniu jej práv viedlo vo svojich účinkoch nesprávne právne posúdenie procesných predpisov upravujúcich stanovenie výšky náhrady trov konania, pretože okresný súd nesprávne nepriznal náhradu za stratu času v rámci náhrady trov konania spočívajúcich v nákladoch sťažovateľky na právne zastúpenie, a to z dôvodu, že právny zástupca bol na jednotlivých pojednávaniach zastúpený advokátskym koncipientom.

6. Podľa názoru sťažovateľky zmyslom § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. „*je paušálnym spôsobom kompenzovať príjem, ktorý by advokát za čas strávený cestou mohol dosiahnuť poskytovaním právnych služieb. Advokát je obmedzovaný v dosahovaní odmeny za poskytovanie právnych služieb aj v čase, keď cestu na pojednávanie vykonáva advokátsky koncipient. V čase cesty advokátskeho koncipienta na pojednávanie by totiž tento advokátsky koncipient mohol taktiež v mene advokáta poskytovať právne služby, za ktoré by patrila odmena samotnému advokátovi. Teda aj v takomto prípade je naplnený zmysel tohto ustanovenia, a to kompenzácia príjmu, ktorý advokát za uvedený čas mohol dosiahnuť poskytovaním právnych služieb, v danom prípade prostredníctvom advokátskeho koncipienta.*“

7. K tejto spornej otázke sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v uznesení č. k. 10Sžso 44/2015 z 28. septembra 2016, v ktorom považoval za dôvodné priznanie odmeny a náhrady advokátovi aj za úkony právnej služby vykonané advokátskym koncipientom vrátane náhrady za stratu času.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Sťažovateľka namieta porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým jej právnomu zástupcovi nebola priznaná náhrada za stratu času z dôvodu, že úkonu sa zúčastnil advokátsky koncipient. Sťažovateľka uviedla, že okresný súd postupoval v rozpore s právnymi predpismi, ako aj rozhodovacou praxou.

9. Vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti a námietky sťažovateľky, ktoré smerujú výlučne proti rozhodnutiu okresného súdu o náhrade trov konania, ústavný súd poukazuje na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom. Práva na súdnu

ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

10. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania považuje za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritorne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Problematika náhrady trov konania by takto mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 303/2017, IV. ÚS 604/2018).

11. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného rozhodnutia o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

12. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že sťažovateľke bola priznaná náhrada trov konania, avšak táto náhrada mala byť podľa jej názoru vyššia, mala zahŕňať aj náhradu za stratu času za úkony vykonané advokátskym koncipientom. Ide teda o otázku, ktorá spadá pod aplikáciu jednoduchého práva upravujúceho spôsob výpočtu výšky trov právneho zastúpenia, preto nemožno primárne uvažovať o ústavnoprávnom rozmere tejto veci. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že vo svojich skorších rozhodnutiach (III. ÚS 596/2015, I. ÚS 511/2016) už posudzoval ústavnú udržateľnosť právneho posúdenia predmetnej otázky, a pritom tieto sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené.

13. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia, poukazujúc na svoje predchádzajúce rozhodnutia (v ktorých sa už obdobnou otázkou zaoberal – IV. ÚS 117/2020, II. ÚS 79/2021), dospel k záveru, že právne závery okresného súdu – vo vzťahu k nároku na náhradu za stratu času (náhrada za stratu času je výlučne viazaná na advokáta) – sú logické, rešpektujú účel vo veci aplikovaných právnych noriem – predovšetkým príslušných ustanovení vyhlášky č. 655/2004 Z. z. a zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Okresný súd aplikoval na predmetnú vec vyhlášku č. 655/2004 Z. z. spôsobom, ktorý nemožno označiť za arbitrárny, ale za jeden z možných a prípustných výkladov. Odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahuje také úvahy, ktoré sú ako celok konzistentné a neodporujú si. Právne závery okresného súdu preto nie sú zjavne neodôvodnené, sú ústavne akceptovateľné a sú tiež v súlade s predchádzajúcou judikatúrou ústavného súdu, od ktorej nemá ústavný súd dôvod sa odkloniť.

14. Ústavný súd tiež konštatuje, že v otázke, ktorá tvorí predmet prerokovanej veci, nemožno jednoznačne uvažovať o ustálenej, prípadne prevažujúcej judikatúre. Sťažovateľka poukazuje

v ústavnej sťažnosti na jedno rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo vydané v odvolacom konaní v systéme správneho súdnictva a v ktorom tento posúdil uvedenú právnu otázku rozdielne. Na druhej strane okresný súd v napadnutom rozhodnutí podporne poukázal na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 117/2020 a sp. zn. II. ÚS 79/2021, ktorými boli sťažnosti s obdobnou argumentáciou odmietnuté ako zjavne neopodstatnené. Ústavnému súdu sú známe aj ďalšie rozhodnutia krajských súdov, v ktorých je uvedená otázka posúdená zhodne s posúdením okresného súdu (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 261/2016 z 25. augusta 2016, Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 266/2015 z 29. júna 2015, Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 230/2013 z 3. marca 2014).

15. Ústavný súd v tomto kontexte tiež pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré sa podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zveruje primárne najvyššiemu súdu, ktorému sa okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017). Nástroje na zjednocovanie judikatúry sú v zmysle zákona o súdoch dostupné aj na úrovni okresných súdov prostredníctvom grémií a predsedov grémií alebo na úrovni krajských súdov prostredníctvom kolégií a predsedov kolégií.

16. Z uvedených skutočností vyplýva, že len na základe toho, že okresný súd v napadnutom rozhodnutí otázku nároku na náhradu za stratu času posúdil rozdielne, nemožno v tomto prípade uvažovať o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru. Je primárne vecou všeobecných súdov, aby svoju judikatúru v tejto otázke zjednotili riadnym využívaním dostupných prostriedkov v zmysle zákona o súdoch.

17. Ústavný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľka v dotknutom konaní riadne nevyužila možnosť vyjadriť sa k odvolaniu žalovaného proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom č. k. 28 Cb 45/2016 z 3. januára 2020, keďže jej vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené oneskorene, a preto naň okresný súd neprihliadal. Týmto postupom sa sťažovateľka sama ukrátila o možnosť preskúmania svojich námietok okresným súdom (sudcom).

18. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu